

NORGES HØYESTERETT

Den 10. april 2018 avsa Høyesterett dom i

HR-2018-648-A, (sak nr. 2017/1628), sivil sak, anke over dom,

Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap
Norges Bilbransjeforbund (partshjelper) (advokat Fredrik Edvardsen)

mot

Kjell Asmund Akerholt
Norges Automobil-Forbund (partshjelper) (advokat Jens Christian Riege – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder spørsmålet om en kjøper av en bruktbil kan fremme mangelskrav direkte mot et verksted som etter avtale med selgeren hadde gjort arbeid på bilen.
- (2) Nå avdøde Harald Hovda fikk skiftet registerremmen på sin Suzuki personbil i mars 2011 ved et verksted tilknyttet Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap. Hovdas dødsbo, ved gjenlevende enke, solgte bilen til Kjell Asmund Akerholt i mars 2014. Bilen havarerte i mars 2015. Det ble avdekket at en bolt i tilknytning til registerremmen var brukket i to. Det er ikke omtvistet at dette var årsaken til havariet.
- (3) Akerholt tok kontakt med Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap og reklamerte over forholdet. Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap bestred ansvar, hvorefter Akerholt valgte å få skaden utbedret ved et annet verksted. Regningen for utbedringen kom på 77 154 kroner.
- (4) Akerholt brakte kravet mot Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap inn for Forbrukertvistutvalget. Forbrukertvistutvalget fattet 20. januar 2016 vedtak om at selskapet var forpliktet til å betale 77 154 kroner til Akerholt.
- (5) Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap brakte deretter saken inn for tingretten. Ved Nordre Vestfold tingretts dom 13. september 2016 ble selskapet frifunnet. Tingrettens dom har slik domsslutning:

"1 Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap frifinnes for kravet på betaling av 77 154 – syttisjvtusenettthundreogfemtifire – kroner.

2 I saksomkostninger dømmes Kjell Asmund Akerholt å betale til Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap 18 987,50 – attentusenihundreogåttisyvkommalfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynning av dom."

(6) Tingretten kom til at kjøpsloven § 84 andre ledd ikke kan fortolkes slik at forbrukerkjøpsloven § 35 fjerde ledd – om direktekrav mot yrkesutøver som etter avtale med selger eller tidligere salgsledd har utført arbeid på tingen – kommer tilsvarende til anvendelse ved salg mellom privatpersoner.

(7) Akerholt anket tingrettens dom til lagmannsretten. Agder lagmannsrett avsa dom 2. juni 2017 med slik domsslutning:

"1. Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap AS dømmes til å betale 77 154 – syttisjvtusenettthundreogfemtifire – kroner med tillegg av forsinkelsesrenter etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 27. juni 2015 og til betaling skjer, til Kjell Asmund Akerholt innen 2 – to – uker fra forkynning av denne dom.

2. I saksomkostnader for lagmannsretten betaler Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap AS 82 350 – åttitotusentrehundreogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynning av denne dom.

3. I saksomkostnader for tingretten betaler Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap AS 19 281 – nittentusentohundreogåttien – kroner og 50 – femti – øre innen 2 – to – uker fra forkynning av denne dom."

(8) Lagmannsretten kom til at det utførte verkstedarbeidet var mangelfullt. Videre fant lagmannsretten at kjøpsloven § 84 andre ledd må fortolkes slik at forbrukerkjøpsloven § 35 fjerde ledd kommer tilsvarende til anvendelse ved salg mellom enkeltpersoner.

(9) Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen for så vidt gjelder adgangen til å fremme direktekrav. Det er ikke anket over lagmannsrettens konklusjon om at verkstedarbeidet var mangelfullt.

(10) For Høyesterett har Norges Automobil-Forbund erklært partshjelp til fordel for Akerholt. Partshjelpen ble tillatt ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 25. januar 2018.

(11) Til fordel for den ankende part har Norges Bilbransjeforbund erklært partshjelp. Også denne partshjelpen ble tillatt ved ankeutvalgets beslutning 26. februar 2018.

(12) Som ny anførsel for Høyesterett har ankemotparten påberopt seg ulovfestet bakgrunnsrett som grunnlag for direktekravet. Ettersom det ikke er anket over lagmannsrettens konklusjon om at verkstedets ytelse var mangelfull, legges dette til grunn for behandlingen i Høyesterett. For øvrig står saken i samme stilling for Høyesterett som for lagmannsretten.

(13) Ankende part – *Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap* – med tilslutning fra *Norges Bilbransjeforbund* har i korte trekk gjort gjeldende:

- (14) Kjøpsloven § 84 andre ledd hjemler direktekrav mot tidligere salgsledd, og ikke mot andre yrkesutøvere. Henvisning i andre ledd til forbrukerkjøpsloven § 35 er ikke generell og omfatter ikke fjerde ledd om direktekrav mot "yrkesutøver" som etter avtale med selger eller tidligere salgsledd har utført arbeid på tingen. Denne bestemmelsen kommer dermed ikke til anvendelse.
- (15) Det er ikke grunnlag for å supplere kjøpsloven § 84 med ulovfestet rett. Lovteksten angir uttømmende direktekravsadgangen ved salg mellom enkeltpersoner. Kjøpsloven § 84 andre ledd og forbrukerkjøpsloven er vedtatt samtidig, og det er grunn til å tro at lovgiver har ment å gi et komplett regelsett. Dommer som tillater direktekrav, er i det alt vesentlige basert på konkrete overdragelsesavtaler og bygger ikke på en generell, ulovfestet direktekravsadgang. Det foreligger ingen overdragelse av mangelskravet mot verkstedet mellom selger og kjøper i denne saken.
- (16) Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap og Norges Bilbransjeforbund har nedlagt slik sammenfallende påstand:
- "1. Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap frifinnes.
  2. Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap tilkjennes sakskostnader for samtlige retter."
- (17) Ankemotparten – *Kjell Asmund Akerholt* – med tilslutning fra *Norges Automobil-Forbund* har i korte trekk gjort gjeldende:
- (18) Kjøpsloven § 84 andre ledd sammenholdt med forbrukerkjøpsloven § 35 hjemler direktekravsadgang. Henvisningen fra kjøpsloven § 84 andre ledd til forbrukerkjøpsloven § 35 må anses å gjelde bestemmelsen i sin helhet, slik at direktekrav kan gjøres gjeldende også mot yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen, ikke bare yrkesselgere. Både formålsbetraktninger i forarbeidene, juridisk teori og praksis støtter opp om denne tolkningen av § 84.
- (19) Subsidiært anføres det at det er adgang til å fremme et direktekrav mot Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap på ulovfestet grunnlag. Lovgivning og rettspraksis på tilgrensende rettsområder viser at det er en utvikling i retning av å tillate direktekrav. Sterke reelle hensyn taler også for å åpne for direktekrav her.
- (20) Kjell Asmund Akerholt og Norges Automobil-Forbund har nedlagt følgende sammenfallende påstand:
- "1. Anken forkastes.
  2. Kjell Asmund Akerholt tilkjennes sine saksomkostninger for Høyesterett."
- (21) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (22) Hadde det mangelfulle verkstedarbeidet vært oppdaget mens Hovda eide bilen, ville Hovda kunne reist mangelskrav mot verkstedet på grunnlag av reglene i håndverkertjenesteloven. Spørsmålet i saken er om den nye eieren av bilen, Akerholt, kan gjøre mangelskrav gjeldende direkte mot verkstedet uten å følge kontraktskjeden. Hvis

kontraktskjeden må følges, måtte krav først vært rettet mot Hovdas dødsbo som igjen kunne rettet krav mot verkstedet.

(23) Handelen mellom Harald Hovdas dødsbo og Kjell Asmund Akerholt var en handel mellom privatpersoner og reguleres av kjøpsloven. Forbrukerkjøpsloven gjelder i utgangspunktet bare når selgeren opptrer i næringsvirksomhet, se lovens § 1 andre ledd.

(24) Kjøpsloven § 84 fastsetter vilkår for å fremme krav mot tidligere salgsledd. Bestemmelsen, som har overskriften "Vilkår for krav mot tidligere salgsledd", lyder:

"(1) Kjøperen kan gjøre krav som følge av mangel gjeldende mot et tidligere salgsledd, for så vidt tilsvarende krav på grunn av mangelen kan gjøres gjeldende av selgeren.

(2) Ved salg mellom enkeltpersoner når kjøpet ikke hovedsakelig er knyttet til deres næringsvirksomhet, kan kjøperen uansett avtale også gjøre krav gjeldende mot tidligere yrkessalgsledd etter forbrukerkjøpsloven § 35."

(25) Første ledd gjelder for alle transaksjoner som er omfattet av loven, men regulerer utelukkende krav mot et tidligere *salgsledd*. Den kan ikke danne grunnlag for et direktekrav mot verkstedet i vår sak, fordi transaksjonen mellom verkstedet og Hovda var yting av en tjeneste, ikke et salg.

(26) Andre ledd gjelder i utgangspunktet også krav mot tidligere salgsledd, men har en særlig regulering av salg mellom "enkeltpersoner når kjøpet ikke hovedsakelig er knyttet til deres næringsvirksomhet". For enkelhets skyld omtaler jeg disse salgene som salg mellom privatpersoner. Gjennom henvisningen til § 35 gis en privatperson som har kjøpt av en privat selger, visse rettigheter etter forbrukerkjøpsloven.

(27) Forbrukerkjøpsloven § 35 har overskriften "Krav mot tidligere salgsledd mv.". Bestemmelsen lyder:

"Forbrukeren kan gjøre sitt mangelskrav mot selgeren gjeldende mot et tidligere yrkessalgsledd for så vidt tilsvarende krav på grunn av mangelen kan gjøres gjeldende av selgeren eller en annen som ervervet tingen fra det tidligere leddet.

Avtale i tidligere salgsledd som innskrenker selgerens eller en annen erververs krav, kan ikke gjøres gjeldende overfor forbrukerens krav etter første ledd i større utstrekning enn det som kunne vært avtalt mellom forbrukeren og selgeren.

Reklamasjonsreglene i § 27 gjelder tilsvarende for krav etter denne paragrafen.

Forbrukeren kan på samme vilkår som i første til tredje ledd gjøre sitt krav som følge av en mangel gjeldende mot en yrkesutøver som etter avtale med selgeren eller tidligere ledd har utført arbeid på tingen.

Forbrukeren kan også gjøre krav gjeldende etter reglene i lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp § 84 første ledd, hvis dette gir forbrukeren større rettigheter enn det som følger av paragrafen her.

Tidligere salgsledd kan ikke motregne overfor forbrukeren med krav mot selgeren."

(28) Et hovedspørsmål i saken er om kjøpsloven § 84 bare gjelder for krav mot tidligere *yrkessalgsledd*, eller om henvisningen i andre ledd innebærer at hele forbrukerkjøpsloven § 35 gjelder ved salg mellom privatpersoner. I så fall vil det også ved privatsalg være

direktekravsadgang overfor *yrkesutøvere* som har utført arbeid på salgsgjenstanden, jf. § 35 fjerde ledd.

- (29) Ordlyden og paragrafoverskriften i kjøpsloven § 84 taler for at bestemmelsen utelukkende regulerer direktekrav mot tidligere salgsledd. Forbrukerkjøpsloven § 35 retter seg også i første rekke mot tidligere salgsledd. Det gir derfor mening å forstå henvisningen i kjøpsloven § 84 andre ledd som en henvisning til de delene av forbrukerkjøpsloven § 35 som gjelder krav mot tidligere salgsledd, mens direktekravsadgangen i fjerde ledd overfor yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen, ikke er omfattet. Men direkte regulerer kjøpsloven § 84 bare krav mot tidligere salgsledd. Det må derfor bygge på en antitetisk tolkning, om man legger til grunn at § 84 stenger for direktekrav mot yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen. En slik antitetisk tolkning er uproblematisk hvis det kan konstateres at dette har vært lovgivers hensikt. Hvis ikke, må det vurderes nærmere om det er grunnlag for en slik antitese.
- (30) Bestemmelser om forbrukeres krav mot tidligere salgsledd kom inn i kjøpsloven 1907 ved lovendring i 1974. Den da nye § 49 a ga en forbruker som kjøpte av en yrkesselger, rett til å gjøre krav gjeldende mot "selgerens heimelsmenn i foregående omsetningsledd". Ordlyden sammenholdt med forarbeidene gjør det klart at bestemmelsen ikke ga hjemmel for å gjøre krav gjeldende mot andre yrkesutøvere enn yrkesselgere, se Ot.prp. nr. 25 (1973–1974) side 51.
- (31) Bestemmelsen ble videreført og utvidet ved kjøpsloven 1988 § 84. I første ledd ble den fortsatt gjeldende generelle adgangen for kjøpere til å gjøre mangler gjeldende mot tidligere salgsledd innført. I andre og tredje ledd ble de ufravikelige reglene for forbrukere videreført. Det ble dessuten fastsatt at salg mellom forbrukere skulle regnes likt som forbrukerkjøp, se dagjeldende § 84 andre ledd andre punktum. Om begrunnelsen for utvidelsene heter det i Ot.prp. nr. 80 (1986–1987) punkt 3.11 på side 45:
- "Etter departementets mening bør retten til å gjøre krav gjeldende mot tidligere salgsledd i alle fall utvides slik at den også omfatter salg innbyrdes mellom forbrukere. Gode grunner taler for at en forbruker som handler med en annen forbruker ikke bør stilles dårligere enn den forbrukeren som har handlet direkte med en yrkesselger. For kjøperen kan det i mange tilfelle være minst komplisert å kunne gå på et tidligere salgsledd. Har tingen en mangel, kan det f.eks. være hensiktsmessig å rette kravet direkte mot produsenten.**
- Departementet mener imidlertid også at det er rimelig å gi en generell adgang til å rette krav mot tidligere salgsledd, også for andre enn forbrukerkjøpere. Forutsetningen må være at regelen begrenses slik at kjøperen ikke får større rett enn selgeren hadde. Om begrunnelsen vises for øvrig til NU 1984:5 s 387."
- (32) Bestemmelsen gjaldt fortsatt bare krav mot tidligere yrkessalgsledd.
- (33) I 2002 ble det gitt en egen lov om forbrukerkjøp. I den forbindelse ble forbrukerreglene fjernet fra kjøpsloven 1988. Forbrukerkjøpsdefinisjonen ble drøftet og lovgiverne kom til at begrepet bare skulle omfatte "salg av ting til en forbruker når selgeren eller selgerens representant opptre i næringsvirksomhet", jf. forbrukerkjøpsloven § 1 andre ledd og NOU 1993: 27 Forbrukerkjøpslov punkt 2.2.6. Salg mellom privatpersoner ble dermed fortsatt regulert av kjøpsloven.

- (34) Adgangen til å fremme krav mot tidligere salgsledd ble foreslått videreført i forbrukerkjøpsloven, jf. NOU 1993: 27 Forbrukerkjøpslov, punkt 10.2 på side 102:

" Utvalget finner at reglene i kjl. 1988 om forbrukerkjøperens adgang til å gjøre misligholdsbeføyelser gjeldende mot tidligere salgsledd, bør videreføres i forbrukerkjøpsloven. Som påpekt ovenfor, bygger disse reglene igjen på kjl. 1907 § 49a.

Avgjørende for denne vurderingen er at hjemmelsmannen ikke har beskyttelsesverdige grunner til å stå sterkere mot et krav fra forbrukerkjøperen enn om kravet var gjort gjeldende av hans egen medkontrahent. Samtidig styrkes kjøperens stilling. Ved at direktekrav gjøres gjeldende, unngår man dessuten som regel et etteroppgjør i forholdet mellom selgeren og hjemmelsmannen.

Utvalgets flertall ... foreslår regler som fullt ut bygger på reglene om forbrukerkjøperens krav mot tidligere salgsledd i kjl. 1988. Som etter gjeldende rett, bør utgangspunktet være en regel om springende regress, d.v.s. at kjøperen kan gjøre *sitt mangelskrav* mot selgeren gjeldende også mot et tidligere salgsledd. ..."

- (35) Forbrukerkjøpsutvalget foreslo i denne sammenhengen også en adgang til å fremme direktekrav mot yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen eller en del av den:

"Adgangen til å gjøre krav gjeldende mot tidligere ledd er i dag begrenset til tidligere salgsledd. Det synes imidlertid ubegrunnet at bare tidligere selgere hefter i forhold til forbrukerkjøperen. Utvalget foreslår derfor at adgangen bør gjelde tilsvarende i forhold til annen yrkesutøver som har utført arbeid på tingen eller del av tingen, se utkastet § 42 fjerde ledd [som ble lovens § 35 fjerde ledd] og merknadene til denne bestemmelsen. Ved at ansvar bare kan gjøres gjeldende overfor en *yrkesutøver*, sikres at reglene bare får anvendelse overfor den som er profesjonell på samme måte som en yrkesselger. Forslaget må sies å være en parallell til reglene i htjl. § 27. Etter denne bestemmelsen kan forbrukeren gjøre krav gjeldende både mot tidligere leverandørledd (selgere) og mot andre yrkesutøvere."

- (36) Departementet ga sin tilslutning til forslaget, jf. Ot.prp. nr. 44 (2001–2002) punkt 3.20.4.1, på side 154:

"Departementet slutter seg for øvrig til utvalgets forslag om å utvide direktekravsreglene til også å gjelde overfor enhver yrkesutøver som etter avtale med selgeren eller tidligere salgsledd har utført arbeid på tingen eller del av tingen – uavhengig av om denne yrkesutøveren er selger eller ikke. Under høringen har det ikke kommet innvendinger mot en slik utvidelse."

- (37) Om tilsvarende regler skal gjelde for salg mellom private, er ikke drøftet. Derimot ble regelen om rett til direktekrav mot tidligere yrkessalgsledd ved salg mellom privatpersoner videreført i kjøpsloven § 84, se NOU 1993: 27 Forbrukerkjøpslov, kapittel VII hvor disse endringene omtales på side 157:

"Endringen i § 84 har sammenheng med at særregelen om forbrukerkjøp tas bort fra kjl. 1988. For øvrig fastsettes i annet ledd at kjøperen også ved kjøp fra en privatperson (enkeltperson) kan gjøre krav gjeldende mot amatørselgerens tidligere yrkessalgsledd etter bestemmelsene i forbrukerkjøpsloven. Denne bestemmelsen er ment å erstatte det nåværende annet punktum i § 84 annet ledd, som bruker begrepet "salg mellom forbrukere". Etter utvalgets oppfatning er det uheldig å si at salg mellom privatpersoner er salg mellom forbrukere. Man har forsøkt å benytte en klarere formulering ved betegnelsen salg mellom enkeltpersoner når kjøpet ikke hovedsakelig er knyttet til deres næringsvirksomhet."

- (38) Det er bare adgangen til å gjøre direktekrav gjeldende mot tidligere yrkessalgslodd som drøftes. Det er ikke holdepunkter for at man også så for seg å innføre en rett til å fremme direktekrav overfor andre yrkesutøvere. På den annen side gir forarbeidene heller ikke grunnlag for å konkludere med at lovgiverne har ment at det skulle gjelde forskjellige direktekravsregler overfor tidligere yrkessalgslodd og yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen. Det kan synes som om problemstillingen ble oversett.
- (39) Det finnes ikke praksis fra Høyesterett som gir veiledning for vårt spørsmål. Derimot finnes det en del avgjørelser fra andre rettsområder, hvor Høyesterett har kommet til at kontraktsparter har blitt gitt rett til å fremme krav mot tidligere ledd i avtalekjeden. Dels har resultatet vært begrunnet med betraktninger som ligger nær overtagelse av kontraktsposisjon, se for eksempel Rt-1976-1117 (Siesta) på side 1122 og flertallet i Rt-1981-445 (Davanger) på side 451. Mindretallet kom til samme resultat, men basert på ulovfestet rett. I Rt-1995-486 (Nordland) ble et direktekrav akseptert blant annet ut fra synspunkter om tredjemannsavtaler.
- (40) Dette bringer meg over i spørsmålet om Akerholts adgang til direktekrav kan utledes av bakgrunnsretten, slik denne er kommet til uttrykk blant annet i Høyesteretts praksis. Det kan diskuteres om dette i så fall innebærer en analogisk anvendelse av § 84 andre ledd, eller om bakgrunnsretten eventuelt supplerer § 84 med en ulovfestet direktekravsadgang. Jeg tar ikke stilling til hvilken tilnærming som bør anvendes, ettersom det ikke har betydning for resultatet i saken her.
- (41) Den ankende part har gjort gjeldende at det ikke kan være anledning til å supplere med ulovfestet rett når loven har et finmasket og gjennomtenkt regelverk. Jeg er enig i at det ville vært grunn til tilbakeholdenhet med å supplere en såpass ny lovbestemmelse som kjøpsloven § 84 hvis lovgiverne hadde gitt uttrykk for en klar løsning på det aktuelle punktet. Som nevnt kan jeg imidlertid ikke se at lovgiverne her har gitt uttrykk for noe synspunkt – problemstillingen synes oversett.
- (42) I forarbeidene til bestemmelsen i kjøpsloven 1907 § 49 a, som kom inn i 1974, ble det uttrykkelig presisert at bestemmelsen ikke skulle hindre videre utvikling av ulovfestede direktekravsregler, se Ot.prp. nr. 25 (1973–1974) side 52:
- "Departementet vil peke på at når § 49 a er begrenset til å gjelde forbrukerkjøp med yrkesselger og krav som følge av en mangel, må bestemmelsen ikke dermed tolkes antitetisk i den forstand at det overhodet ikke er adgang til springende regress i andre tilfelle. Paragrafen tar ikke stilling til dette spørsmålet. ..."**
- (43) I spesialmotivene på side 75 gjentas at "[d]en her foreslåtte regel kan ikke tolkes antitetisk for andre kjøpsforhold eller andre krav enn de utkastet omhandler".
- (44) Tilsvarende klare uttalelser har jeg ikke funnet i forarbeidene til de senere endringene i kjøpslovene. Det kan bero på at rommet for bakgrunnsrett blir mindre ettersom lovverket blir mer utfyllende. Problemstilling blir dermed mindre aktuell. Jeg kan likevel ikke se at lovgiverne har forlatt utgangspunktet om at det ved siden av lovgivningen kan skje en videre utvikling av den ulovfestede direktekravsadgangen.
- (45) Også i høyesterettspraksis har det vært lagt til grunn at det er adgang til å innfortolke direktekravsadgang på områder med omfattende lovregler. I Rt-1995-486 (Nordland) ble en maskin skadet under transport. Transporten var bestilt hos et selskap som i sin tur ga

transportoppdraget videre til et annet selskap. Kjøperen av maskinen hadde ikke noen avtale med dette selskapet. Vegfraktloven har i kapittel VII regler for "Befordring som utføres av flere fraktførere i rekkefølge", og transportøren anførte at ettersom disse reglene ikke ga grunnlag for direktekrav, var direktekrav avskåret. Høyesterett kom til at kaskoforsikrer kunne rette krav direkte mot undertransportøren. Vilkårene i kapittel VII var ikke oppfylt, men Høyesterett mente den generelle regelen om fraktførers ansvar i § 27 kom til anvendelse, til tross for at denne bestemmelsen i første rekke nok har tatt sikte på å regulere ansvaret mellom kontraktspartene. Man kan her sammenligne med definisjonene i sjøloven §§ 251 og 321. Høyesterett gikk altså langt i å etablere en direktekravsadgang på et område med omfattende lovgivning.

- (46) Slik er også Nordland-dommen blitt oppfattet i juridisk teori, se Viggo Hagstrøm, Obligasjonsrett, 2. utgave 2011 side 827 og Amund Bjøranger Tørum, Direktekrav, 2007 side 314, som fremhever at dette viser at Høyesterett ikke har villet tolke lovregler om direktekrav antitetisk, men har "gått langt i å supplere selv finmaskede lovregler."
- (47) Oppsummeringsvis er det etter mitt syn god rettskildemessig dekning for å supplere kjøpsloven § 84 med ulovfestet rett.
- (48) Ved vurderingen av om det skal oppstilles adgang til direktekrav har Høyesterett særlig lagt vekt på om den kravet blir rettet mot, har beskyttelsesverdige interesser i å motsette seg kravet, se blant annet Rt-1981-445 (Davanger) på side 451, og Rt-1976-1117 (Siesta) på side 1122. Et element i denne vurderingen er om den direktekravet rettes mot, kommer dårligere ut enn det han hadde grunn til å regne med ved inngåelsen av kontrakten, se Rt-1998-656 (Veidekke) på side 663. Hvis han ikke kommer dårligere ut, vil fravær av muligheten for direktekrav kunne føre til en ugrunnet berikelse for ham.
- (49) De hensynene som er fremhevet i rettspraksis er de samme hensynene som begrunner regelen i kjøpsloven § 84 og forbrukerkjøpsloven § 35, jf. NOU 1993: 27 Forbrukerkjøpslov, punkt 10.2, som er sitert over. Utvalget peker på at "hjemmelsmannen ikke har beskyttelsesverdige grunner til å stå sterkere mot et krav fra forbrukerkjøperen enn om kravet var gjort gjeldende av hans egen medkontrahent". I tillegg fremheves at kjøperens stilling styrkes og at man unngår et etteroppgjør i forholdet mellom selgeren og hjemmelsmannen.
- (50) Forslaget til § 35 fjerde ledd blir samme sted forklart med at det ville være "ubegrunnet" om man ikke hadde like regler for tidligere yrkesselgere og andre yrkesutøvere som har utført arbeid på tingen. Jeg forstår utvalget slik at de mener de samme hensynene gjør seg gjeldende og at dette tilsier like regler for de to gruppene.
- (51) Også andre reelle hensyn gjør seg gjeldende. For private parter er det en fordel om krav kan rettes mot profesjonelle parter, uten å gå veien om et privat mellomledd. For en privat selger kan et slikt krav innebære belastninger og økonomiske bekymringer. Ved direktekravsadgang kan kravet dessuten rettes dit det hører hjemme, og dermed være ressursbesparende.
- (52) De reelle hensynene som ligger bak adgangen til å rette krav mot tidligere kontraktsledd, gjør seg altså gjeldende på samme måte og med samme tyngde for en privatperson som har kjøpt av en annen privatperson, som for forbruker som har kjøpt av yrkesselger. Det

er heller ikke grunn til å skille mellom direktekrav overfor tidligere yrkessalgslodd og overfor andre yrkesutøvere som har gjort arbeid på tingen.

- (53) At dette er i tråd med lovgivernes grunnleggende syn, vises også gjennom hvordan spørsmålet er løst i tilgrensende lovgivning.
- (54) Etter bustadoppføringslova § 37 kan forbrukeren gjøre krav gjeldende mot "ein tidlegare avtalepart som har gjort avtalen som ledd i næringsverksemd". Uttrykket tidligere avtalepart vil omfatte både tidligere salgslodd og andre yrkesutøvere. Bestemmelsen gjelder også for salg der boligen ikke har vært i bruk i mer enn ett år, jf. avhendingslova § 4-16 tredje ledd, selv om selgeren er en privatperson. I disse tilfellene gir paragrafen altså direktekravsadgang mot alle tidligere avtaleparter også ved salg mellom private.
- (55) Etter avhendingslova kan forbrukeren fremme mangelskrav mot "tidlegare seljar eller annan tidlegare avtalepart", jf. § 4-16. Avhendingslova gjelder også for salg mellom private og vil dermed gi direktekravsadgang mot andre yrkesutøvere i situasjoner som langt på vei er parallelle med den som foreligger i denne saken.
- (56) Det er også fastsatt en direktekravsadgang i håndverkertjenesteloven § 27 fjerde ledd. Bestemmelsen gir en forbruker adgang til å rette krav mot andre yrkesutøvere enn tidligere salgslodd. Loven regulerer ikke kontrakter mellom privatpersoner, men bestemmelsen bidrar til helhetsbildet av en lovgivning der det generelt legges til rette for direktekrav fra privatpersoner mot yrkesutøvere i tidligere ledd.
- (57) Situasjonen her ligger nær tilfeller hvor loven har oppstilt direktekravsadgang. Jeg kan ikke se at verkstedet har noen beskyttelsesverdige interesser i å motsette seg kravet. Jeg kan heller ikke se at verkstedet kommer dårligere ut ved at direktekrav tillates, enn det verkstedet måtte regne med da det påtok seg å reparere bilen. Det ville være en uberettiget berikelse om verkstedet skulle slippe å dekke sitt mangelsansvar fordi bilen ble videresolgt. Det har dessuten en egenverdi at Akerholt ikke må rette kravet sitt mot dødsboet eller enken, men kan forholde seg direkte til verkstedet.
- (58) På denne bakgrunn er min konklusjon den samme som lagmannsrettens og anken må forkastes.
- (59) Akerholt og Norges Automobil-Forbund har nedlagt påstand om at Akerholt skal tilkjennes sakskostnader for Høyesterett. Kravet er på 152 250 kroner, som tilkjennes, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Norges Bilbransjeforbund hefter på lik linje med Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap, jf. tvisteloven § 20-1 tredje ledd.
- (60) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap og Norges Bilbransjeforbund en for begge og begge for en til Kjell Asmund Akerholt 152 250 – etthundredeogfemtittotusentohundredeogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (61) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (62) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (63) Dommer **Falch:** Likeså.
- (64) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Rutebileiernes Standardiseringsaksjeselskap og Norges Bilbransjeforbund en for begge og begge for en til Kjell Asmund Akerholt 152 250 – etthundredeogfemtittusentohundredeogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: